

Tuki- ja liikuntaelinoireet – työeläkeyhtiön tuki

Webinaari 16.3.2022 | Kela + Tela

Anita Riipinen, Työeläkeyhtiö Elo, asiantuntijalääkäri
Terveystalo, johtava työterveyslääkäri / PKS

Työkyvyn arviossa käytettävät lakiperusteet

1 Sairauspäiväraha

Ammatillinen työkyvyttömyys

- Hakija kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavissa

2 Työeläkelakien mukainen kuntoutustuki tai työkyvyttömyyseläke

Yleinen työkyvyttömyys (yksityinen eläkevakuuttaja)

- Arvioidaan yleistä työkykyä eli kykeneekö hakija hankkimaan ansiotuloja saatavissa olevalla työllä, jota hänen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän
- Arviossa huomioidaan ikä, koulutus, aikaisempi työhistoria ja muut näihin rinnastettavat seikat
- 60 vuotta täyttäneen osalta painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta

3 KEVA

- **Yleinen arvio:** ei työsuhteessa sairastuessa julkisella puolella
- **Ammatillinen arvio:** työsuhteessa sairastuessa julkisella puolella

Työkyvyttömyyseläkkeen perusteita

1

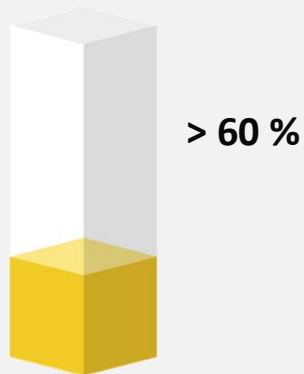
**Työkyvyttömyyseläke
voidaan myöntää**

- **määräaikaisena**
(= kuntoutustuki)
- **toistaiseksi**
(= pysyvä)

2

Täysi työkyvyttömyyseläke

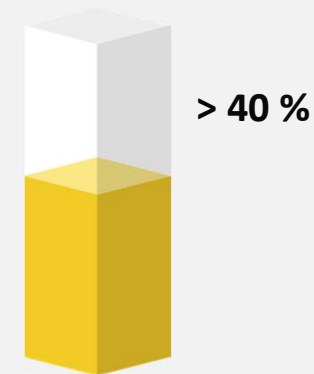
- Työkyky alentunut
vähintään 60 % (3/5)

3

Osatyökyvyttömyyseläke

- Työkyky alentunut
vähintään 40 % (2/5)
- Kelalla ei osa-tkv-etuutta

Esimerkkejä käytännön tilanteista 1/2

Onko alle 60-vuotias työkyvytön kaikkeen työmarkkinoilta kohtuudella löytyvään työhön?

- Lääkärinlausunnossa tai sairauskertomustiedoissa näkyy usein maininta:

”Potilas pystyisi fyysisesti kevyempään työhön, jota kuitenkaan nykyisellä työnantajalla ei ole tarjota”

Tällöin **kuntoutustuki ei ole oikea tukimuoto**, vaan ennemminkin **ammatillinen kuntoutus**, jos sairauden voidaan katsoa aiheuttavan työkyvyttömyyden uhkaa.

Jos työkyvyttömyyden uhkaa ei ole todettavissa, on mahdollista hakea Kelasta työterveyshuollon päätöksellä tehtävää työkokeilua.

(työterveyslääkärin tekemä kuntoutuspäätös KU114; lisäksi työtehtävien tulee muuttua riittävällä tasolla sekä työnantajan tulee osallistua kustannuksiin)

Esimerkkejä käytännön tilanteista 2/2

Sairaus diagnosoitu, objektiivisesti todettavissa ja asiallisesti hoidettu niin, että hoidon lopullinen tulos on selvillä.

Onko työeläke-etuus puollettavissa?

Tutkimusten ja hoidon ajalta?

Hoitojärjestelmän aiheuttamista viiveistä johtuen (pitkät odotusajat lääkärin vastaanotolle, tutkimuksiin, tai toimenpiteisiin) voi hoidon lopullisen tuloksen ja jäljellä olevan työkyvyn arvioon kulua koko SV-kausi, yli 300 päivää

➔ **Arvioidaan tapauskohtaisesti** ennustetta ja kuntoutustuen myöntämisen perusteita ”tutkimusten ja hoidon ajalle”. Työn muokkaus on ensisijainen vaihtoehto.

Ikään liittyvien muutosten perusteella?

Suurin osa kuntoutustuki/tkv-eläkehakemuksista yli 50-vuotiailla tehdään tuki- ja liikuntaelinsairauksien/-oireiden vuoksi

➔ **Pelkkä tuki- ja liikuntaelimistön iän mukainen kuluma** ei aiheuta työkyvyttömyyttä yleisessä, alle 60-vuotiaan arviossa.

Vaikean ylipainoisuuden perusteella?

Ylipainoisuus näkyy hyvin usein työkyvyn heikkenemisen yhteydessä tuki- ja liikuntaelinoireiluna.

➔ **Kuntoutustukea** voidaan joskus myöntää, jos lihavuus on asteeltaan *sairaalloinen* ja potilaalla todetaan esim. kantavien nivelten merkittävä artroosi tai hermokudosta painava selkäydinkanavanahahtuma/välilevy-pullistuma (leikkausta ei voida tehdä ennen laihduttamista). Laihduttamisen ajalle työn muokkaus on ensisijainen vaihtoehto.

Valittamisoikeus työkyvyttömyyseläkkeen hylkäyspäätöksestä

Päätös työkyvyttömyyseläkkeestä on juridinen

- Vakuutusyhtiön asiantuntijalääkäri antaa lääketieteellisen asiantuntijalausunnon päätöksen tueksi

Päätöksestä valittaminen

- Hakija saa päätöksen yhteydessä ohjeet mahdollisen valituksen osalta

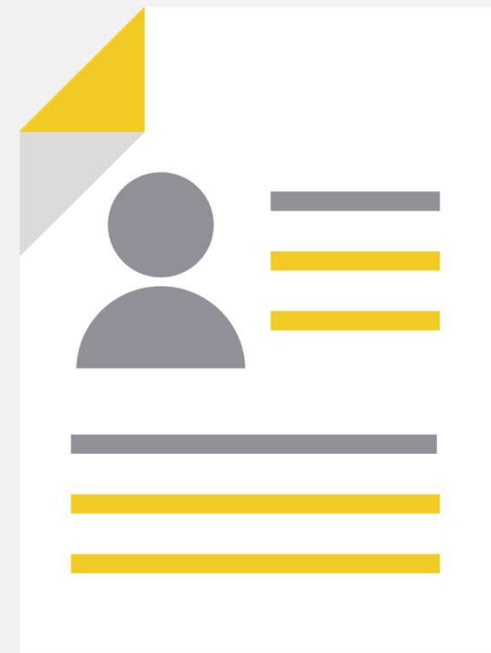
- ➔ **Itseoikaisu** työeläkelaitoksessa on mahdollinen 30 päivän sisällä, kun uutta lääketieteellistä tietoa toimitetaan (uusi asiantuntijalääkärin arvio)
- ➔ **Työeläkeasiain muutoksenhakulautakuntaan TELK**
 - Kela SAMU
 - Tapaturmat käsitellään tapaturma-asiain muutoksenhakulautakunnassa
- ➔ **Vakuutusoikeus VAKO**
 - käsittelyajat valitusasteissa ovat pitkiä, jopa ½ – 1 vuosi

A man with a beard and a headband is sitting at a desk in a dimly lit office at night. He is looking at two computer monitors. The desk has a telephone, a keyboard, and a mouse. A window with blinds is in the background, and a potted plant is on the left. The text "Tapausesimerkki" is overlaid in the center.

Tapausesimerkki

Taustatiedot

- 53-vuotias nainen
- Hakee kuntoutustukea, hakemuksellaan ilmoittaa työkyvyttömyyden alkaneen 1.1.2016
- Siivousyritys, yrityksen toiminta loppunut 31.12.2015
- Työeläkkeen määrä 980 €/kk
- *Kuntoutustukihakemukset hylätty toiselta työeläkevakuuttajalta vuosina 2007 ja 2012*

Koulutus- ja työhistoria

Koulutus

- Peruskoulusta suoriutuminen heikkoa (lukivaikeus)
 - Ei ammattitutkintoa
 - Aloitti vaatetusalan artesaanin koulutuksen, keskeytti ihottuman ja pölyallergian vuoksi
 - Aloitti merkantin koulutuksen, jäi myös kesken
 - Varastotyöntekijä- ja yrittäjäkurssit
-

Työhistoria

- Trukkikuskina vuosina 1998–2008, tehdas lopetettu
- Välissä työhistoriaa kioskinmyyjänä ja tarjoilijana
- Siivousalan yrittäjänä vuosina 2013–2015

Sairaushistoria

- Lantion ja hartiarenkaan kipuja jo vuodesta 2006 alkaen
- Nivelkipuja (vasen olkapää, kyynärpää, ranne, vasen lonkka ja polvi, selkä) ja jäykkyyttä lisääntyvästi vuodesta 2015 alkaen
- Ahdas olkapää vasemmalta leikattu 1/2016
- AC-nivelen nivelrikko todettu vuonna 2016
- Kaularangassa iän mukaisia rappeumamuutoksia (MRI), ENMG 3/2016 normaali
- Selkärankareuma diagnosoitu vuonna 2016 (aktiivinen sakroiliitti MRI:ssä)

Oireet ja statuslöydökset

- **Oireet**

- ✱ Aamujäykkyyttä selässä ja vasemmassa ranteessa reilun tunnin ajan (tulehdusarvot ajoittain koholla)
- ✱ Kipua etenkin rasituksessa ja yösärkyä selässä, vas. kädessä, lonkassa ja polvessa
- ✱ Jaloissa tai käsissä ei puutumista

- **Status**

- ✱ Olkapäiden (oikea/vasen) etunostot 180/160 astetta ja sivunostot 180/120 astetta
- ✱ Puristusvoima (oikea/vasen) 35/21 kg

- ✱ Sormissa ja ranteissa ei turvotusta
- ✱ Kaularangan kierrot rajoittuneet molemmin puolin
- ✱ Palpaatioarkuutta SI-nivelten alueella
- ✱ Laseque (oikea/vasen) 90/70 astetta
- ✱ Patrickin testi vasemmalla positiivinen
- ✱ Taivutus eteen: sormet 50 cm lattiasta
- ✱ Varvas-kantakävelyt onnistuvat
- ✱ Kyykistyminen 90 astetta, ylösnousu tuettuna
- ✱ Alaraajoissa tunnot, refleksit ja pulssit normaalit
- ✱ Vas. lonkan kierrot rajoittuneet, vas. polvessa ojennusvajetta 20 astetta

Toimintakyky

- Siivoustyössä etenkin selkä kipeytynyt herkästi
- Koira käy ulkoiluttamassa 1-2 km:n lenkeillä
- Aiemmin harrastanut pyöräilyä, joka nyt kipujen vuoksi jäänyt
- Puutarhatöitä kipujen vuoksi vähentänyt
- Fyysisesti raskaimmista kotitöistä huolehtinut puoliso

Hoito

- Lääkitys
 - ✧ *Salazopyrin + Trexan* → ihottumaa ja hengenahdistusta
 - ✧ *Arava* → vaikea verenpaineen nousu
 - ✧ *Biologinen lääke: TNF-alfa-salpaaja*, biologinen lääke puutteellisen vasteen vuoksi vaihdettu
- Kelan lääkinnällinen kuntoutus vuosina 2017–2018, *Apila-kuntoutus*

Kuntoutustuella työkokeilun kautta uusiin tehtäviin

- Kuntoutustuella vuosina 2016–2019 (diagnostiikka ja hoidot)

- Ammatillisen kuntoutuksen ennakkopäätös vuonna 2018 työeläkeyhtiöstä
 - * Ensimmäinen työkokeilu kevyissä pakkaustehtävissä 3 kk
→ kykeni vain osa-aikaiseen työhön
 - * **Toinen työkokeilu ravintola-alan avustavissa tehtävissä 3 kk**
→ **pystyi kokopäiväiseen työhön ja työllistyi siinä**

Lopuksi

- **Tuki- ja liikuntaelinten oireet ovat tavallisin syy työkyvyttömyyteen työuran loppupuolella.**
- Työtehtävien/ammatinvaihto voi olla ikääntyessä erityisen haastavaa ja motivaatiota vaativaa, *ammattillinen jumi*.
- Jos tule-oireiden vuoksi on ollut useita sairauspoissaoloja ja/tai anamneesissa on esimerkiksi kantavan nivelen tai rangan leikkaushoito, tulisi etenkin fyysisesti kuormittavaa työtä tekevän osalta **arvioida työkykyennustetta riittävän varhain työterveydessä, myös työn muokkauksen ja ammatin vaihtoasian näkökulmasta.**
- **Työeläkekuntoutuksen** avulla onnistutaan usein pitämään työntekijä työelämässä mukana.

Kiitos!

elo.fi

@EloTyolake

@unelmatelossa

@unelmatelossa

@elo

@tyolakeyhtioelo